

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра психології, педагогіки та соціології

Затверджено
Науково-методичною радою Університету,
протокол від «18» 05 2023 № 7

Голова НМР Іван Шемелинець

Робоча програма навчальної дисципліни

«Клінічна психологія»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

денної та заочної форми навчання

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальності 053 «Психологія»

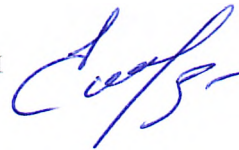
освітньо-професійна програма «Психологія»

Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» укладена на основі освітньо-професійної програми «Психологія» нової редакція першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», затверджені Вченою радою Університету ДПУ від 30.03.2023, протокол №9.

Укладач: Л.М. Клевець, к. психол. н., доцент,
кафедри психології, педагогіки та соціології

Гарант освітньої програми О.Г. Льовкіна, д.філос.н., професор,
професор кафедри психології,
педагогіки та соціології

Розглянуто і схвалено кафедрою психології, педагогіки та соціології, протокол від «9» травня 2023, №14

Завідувач кафедри І.О. Петухова, к.пед.н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту, протокол від «11» травня 2023, № 12

Голова Вченої ради
факультету соціально-гуманітарних
технологій та менеджменту Н. І. Зикун, д. н. із соц. ком.,
професор

Завідувач навчально-
методичного відділу І.В. Качур, к. біол. н., доцент

Реєстраційний № _____

Зміст

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	6
2.1. Компетентності і результати навчання.....	6
2.2. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни.....	7
2.3. Структура навчальної дисципліни.....	8
2.4. Рейтинг-план.....	9
2.5. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення.....	10
3. Програма навчальної дисципліни за змістовними модулями	11
4. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти	18
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	21
6. Форми та питання поточного та підсумкового контролю.....	22
7. Рекомендована література	25
8. Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни.....	26

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» характеризується тісними міждисциплінарними зв'язками із загальною психологією, патопсихологією, психіатрією та багатьма іншими галузями психологічних і медичних знань. «Клінічна психологія» є складовою програми професійної підготовки студентів-психологів. — ознайомити слухачів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони здоров'я. Психологічна допомога в медичній практиці полягає в клініко-психологічному дослідженні й оцінці стану пацієнта, аналізі психологічних і психосоматичних аспектів хвороби та психологічній допомозі із застосуванням сучасних аспектів психотерапії, психопрофілактики, психогігієни.

Вивчення курсу «Клінічна психологія» сприяє поглибленому розумінню структури і закономірностей психічної діяльності, дає змогу індивідуалізувати систему діагностичних, лікувальних, психопрофілактичних та експертних заходів. Структура навчальної дисципліни «Клінічна психологія» складає характеристику основних психічних функцій та станів, їх взаємозв'язок та особливості при різних захворюваннях. Особливу увагу приділено сучасному розумінню патопсихологічних механізмів психосоматичних розладів, їх психодіагностиці та наданню рекомендацій щодо проведення реабілітаційних заходів: психотерапії, психопрофілактики, психогігієни. Сучасна клінічна психологія вивчає фундаментальні поняття виявів психічної патології, основні патологічні симптоми й синдроми психічних розладів, порушення психіки при соматичних захворюваннях, загальне уявлення про психосоматичну медицину, особливості психосоматичних пацієнтів та можливості психологічної допомоги в структурі комплексного лікування.

Мета навчальної дисципліни «Клінічна психологія» - ознайомити слухачів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони здоров'я, підготувати студентів-психологів до практичної роботи з людьми, реалізуючі індивідуальний підхід та враховуючи внутрішню і зовнішню детермінацію, співвідносячи природні та соціальні чинники поведінки людини. У результаті вивчення курсу студенти повинні опанувати методологічні принципи та основними напрямками клінічних досліджень, закономірностями та механізмами порушень психічних процесів особистості.

Робоча програма складена з урахуванням сучасних теоретичних та практичних вимог до знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім психологам при наданні психологічної допомоги хворим, яка починається з оцінки психічного стану пацієнта, а отже, з основ практичного застосування знань клінічної психології та її складової частини - внутрішньої картини хвороби, а також розуміння психологічних механізмів психічних порушень. У навчальній програмі використано новий підхід до викладання дисципліни: об'єднано в єдиний комплекс складових частин основи аналізу психологічних механізмів психічних порушень, психологію аномального розвитку, психологію поведінки відхилення, психологічний супровід діагностичного та терапевтичного процесу, основи психологічного впливу в клініці з висвітленням та засвоєнням останніх досягнень психологічної діагностики психічних розладів, класифікації психопатологічних феноменів. Особлива увага приділяється збереженню наступності між клінічною психологією та медичними дисциплінами, в тому числі психіатрією, наркологією, неврологією, деонтологією.

Завданням вивчення дисципліни «Клінічна психологія» є проведення лекційного курсу, семінарських занять та самостійної роботи студентів. Представлені види занять передбачають послідовне засвоєння матеріалу, що забезпечує надання знань студентам з розкриття сутності психологічних особливостей людей, які страждають різними хворобами, методи і способи діагностики психічних відхилень, диференціації психологічних феноменів та психопатологічних симптомів і синдромів, психологію взаємовідношень пацієнта з медичним працівником, психопрофілактичні, психокорекційні та психотерапевтичні засоби допомоги пацієнтам, а також теоретичні аспекти психосоматичних і соматопсихічних взаємовпливів. Аналізувати отриманні студентами навички при застосуванні знань психологічної патології для об'єктивного аналізу психічних процесів та формування студентами наукового світогляду. Навчити використовувати знання з «клінічної психології» для отримання додаткових даних про психічні стани хворого.

Об'єктом клінічної психології є людина з труднощами адаптації та самореалізації, які пов'язані з її фізичним, соціальним і духовним станами.

Предмет клінічної психології як науково-практичної дисципліни: Психічні прояви різних розладів. Роль психіки у виникненні, перебігу та попередження розладів. Вплив різних розладів на

психіку. Порушення розвитку психіки. Розробка принципів і методів дослідження в клініці. Психотерапія, проведення та розробка психологічних методів впливу на психіку людини в лікувальних і профілактичних цілях.

Можливості та переваги, які надає вивчення дисципліни «Клінічна психологія»:

- центром уваги є механізми психологічного впливу на клінічні симптоми розладів;
- подальша розробка відповідної терапевтичної стратегії й тактики надання допомоги;
- проведення комплексу реабілітаційних заходів, від яких залежить повнота, об'єм, якість лікування та відповідно, подальший життєвий шлях людини. Знання, отримані в результаті вивчення курсу «Клінічна психологія», дадуть можливість свідомого й більш функціонального впровадження у вітчизняну медичну та психологічну практику ефективних методик допомоги пацієнтам, що є основою для подальшого поглиблення фахової спеціалізації психологів.

Форми організації навчання: денна, заочна, дистанційна.

Самостійна робота студента передбачає опанування теоретичного матеріалу з рекомендованої літератури, аналіз сучасних психологічних досліджень. Наведені у програмі питання для самоконтролю покликані зорієнтувати студентів на вивчення психічних процесів та їх порушень, методів дослідження психічних процесів і патопсихологічних реєстр-синдромів, що спостерігаються при психічних захворюваннях, а також становитимуть основу при формуванні екзаменаційних білетів з курсу «Клінічна психологія».

Індивідуально-консультаційна робота здобувача вищої освіти передбачає написання доповідей, есе, підготовку презентацій, рефератів та тези на наукові конференції.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

.Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2	3-й	3-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	5-й	5-й
	Лекції	
	22 год.	4 год.
	Семінарські	
	26 год.	4 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	110 год.
	Індивід.-консультац. робота:	
	2 год.	2 год.
Форма семестрового контролю: екзамен		

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. Компетентності	2. Результати навчання
ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
ЗК6.Здатність приймати обґрунтовані рішення	ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків	ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
СК4.Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та гальнювати психологічну інформацію з цих джерел;	ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.
СК7.Здатність аналізувати та тематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та	ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

омендації;	
СК8.Здатність організувати ТА та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).	ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії
СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики	

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

Супутніми для вивчення цієї дисципліни є «Загальна психологія», «Вікова фізіологія», «Психологія кризи», «Психодіагностика», «Патопсихологія», «Діагностика та корекція девіантної поведінки». Наступними для цієї дисципліни буде вивчення предметів «Екстремальна психологія», «Психотерапія», «Психокорекційна практика», «Кризове консультування», «Психосоматика».

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Змістові модулі	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Лекції	Семінарські заняття	І.К.Р.	С.Р.С	Всього	Лекції	Семінарські заняття	І.К.Р.	С.Р.С	Всього
Модуль I = 1,73 зал. кред. (52 год.)											
ЗМ I. (т. 1 - 5) Теоретико-методологічні основи патопсихології											
T.1	Фундаментальні поняття медичної психології.	2	2	–	6	10	2	–	–	10	12
T.2	Клінічні вияви психічної норми та патології	2	2	–	6	10	–	–	–	10	10
T.3	Психологія індивідуальних відмінностей.	2	2	–	6	10	–	–	–	10	10
T.4	Сімейна клінічна психологія	2	2	–	6	10	–	2	–	8	10
T.5	Вікова клінічна психологія.	2	4	–	6	12	-	–	–	10	10
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)											
Всього по модулю		10	12	–	30	52	2	2	–	48	52
Модуль II = 2,27 зал. кред. (68 год.)											
ЗМ II. (т.6 – 11) Психічні порушення та їх характеристика											
T.6	Психічне реагування на захворювання і психологія соматично хворого.	2	2	2	8	14		–	2	10	12
T.7	Психосоматичні й соматопсихічні розлади	2	4	–	6	12	–	–	–	12	12
T.8	Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери.	2	2	–	8	12	–	2	–	10	12
T.9	Клініко-психологічні аспекти порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій	2	2	–	6	10	–	–	–	10	10
T.10	Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості	2	2	–	6	10	–	–	–	10	10
T.11	Психогігієна. Психопрофілактика	2	2	–	6	10	2	–	–	10	12
Всього по модулю		12	14	2	40	68	2	2	2	62	68
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)											
Форма підсумкового контролю – екзамен											
Разом годин з курсу		22	26	2	70	120	4	4	2	110	120

2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН

Години		Тема	Форма заняття та діяльності (лекція, семінар, самостійна робота здобувача, контрольний захід, підсумкове тестування, індивідуальна робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)	
денна	заоч.				денна	заоч.
		Модуль 1				
2	2	Т.1.Фундаментальні поняття медичної психології.	Лекція	Відповідально ставитися до професійного самовдос- коналення, навчання та са- морозвитку.	0	0
2	0		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота			
2	0	Т.2.Клінічні вияви психічної норми та патології	Лекція	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифі- кувати психологічні про- блеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	0	0
3	0		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота			
2	0	Т.3. Психологія індивідуальних відмінностей.	Лекція	Обґрунтовувати власну по- зицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і ана- лізу літературних джерел.	0	0
2	0		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота			
2	0	Т.4. Сімейна клінічна психологія	Лекція	Пропонувати власні спо- соби вирішення психологі- чних задач і проблем у про- цесі професійної діяльно- сті, приймати та аргумен- тувати власні рішення щодо їх розв'язання.	0	0
2	2		Семінарське заняття		3	8
6	8		Самостійна робота			
2	0	Т.5.Вікова клінічна психологія.	Лекція	Пропонувати власні спо- соби вирішення психологі- чних задач і проблем у про- цесі професійної діяльно- сті, приймати та аргумен- тувати власні рішення щодо їх розв'язання.	0	0
4	0		Семінарське заняття		6	0
6	10		Самостійна робота Проміжний модульний контроль		2	0
			Самостійна робота			9
52	52	Усього за модулем 1			20	17
		Модуль 2				
2	0	Т.6. Психічне реагування на захворювання і психологія соматично хворого.	Лекція	Вживати ефективних захо- дів щодо збереження здо- ров'я (власного й ото- чення) та за потреби визна- чати зміст запиту до супер- візії	0	0
2	0		Семінарське заняття		3	0
2	2		Індивідуально- консультаційна робота		2	4
8	10		Самостійна робота			
2	0	Т.7. Психосоматичні та соматопсихічні розлади	Лекція	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням спе- цифіки запиту та індивіду- альних особливостей кліє- нта, забезпечувати ефекти- вність власних дій.	0	0
4	0		Семінарське заняття		6	0
6	10		Самостійна робота			

2	2	Т.8. Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери.	Лекція	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.	0	0
2	2		Семінарське заняття		3	8
8	10		Самостійна робота			
2	2	Т.9. Клініко-психологічні аспекти порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій	Лекція	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.	0	0
2	2		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота			
2	2	Т.10. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості	Лекція	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	0	0
2	2		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота			
2	2	Т.11. Психогігієна. Психопрофілактика	Лекція	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії	0	0
2	2		Семінарське заняття		3	0
6	10		Самостійна робота		2	7
			Проміжний модульний контроль			9
68	68	Усього за модулем 2			25	33
Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE					5	5
Екзамен					50	
Усього за курсом					100	

2.5. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійний супровід.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1. Загальні принципи клінічної психології. Методи дослідження клінічної психології.

Тема 1. Фундаментальні поняття медичної психології

План лекційного заняття

1. Функціональні поняття, об'єкт, предмет клінічної психології
2. Зв'язок клінічної психології з іншими науками
3. Методологічні принципи клінічної психології
4. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи
5. Структура патопсихологічного синдрому

План семінарського заняття

1. Розділи клінічної психології
2. Об'єкт та предмет клінічної психології
3. Синдромальний підхід
4. Етапи психологічного дослідження
5. Види діяльності клінічного психолога

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Предмет нейропсихології
2. Основні методи діагностики у психіатрії
3. Специфіка патопсихологічного дослідження
4. Визначити параметри патопсихологічного синдрому

Перелік питань для самоконтролю

1. Кваліфікаційна характеристика медичного психолога.
2. Місце медичного психолога у психології та медицині.
3. Методи дослідження в медичній психології.
4. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта.
5. Феноменологія клінічних виявів.
6. Феноменологічний принцип обстеження хворого.
7. Первинне інтерв'ю, психологічне консультування.

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,3,4,6]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 2. Клінічні вияви психічної норми та патології

План лекційного заняття

1. Історія питання
2. Визначення та критерії психічного здоров'я
3. Підходи до визначення психічної норми і патології
4. Діагностичні принципи-альтернативи

План семінарського заняття

1. Принципи розрізнення психологічних феноменів та психопатологічних симптомів
2. Діагностичні принципи-альтернативи
3. Хвороба–особистість
4. Нозос–патос
5. Реакція–стан–розвиток.
6. Психотичне–непсихотичне
7. Екзогенне–психогенне–ендогенне
8. Дефект–одужання–хроніфікація
9. Адаптація–дезаптація
10. Компенсація–декомпенсація
11. Негативне–позитивне

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Поняття “Психічне здоров’я” та критерії психічного здоров’я (за ВООЗ)
2. Поняття “норма” (за ВООЗ)
3. Поняття “Конфлікт норм” (за ВООЗ)
4. Діагностика “розумової відсталості”, яка ґрунтується на показниках IQ за (Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду)

Перелік питань для самоконтролю

1. Статистичний підхід до визначення психічної норми і патології
2. Адаптаційний підхід
3. Психопатологічний підхід
4. Гуманістичний підхід
5. Культурально-релятивістичний підхід

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,4,5,7]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 3. Психологія індивідуальних відмінностей

План лекційного заняття

1. Поняття індивідуальних відмінностей
2. Структура індивідуальності
3. Характеристика темпераменту
4. Характеристика характеру
5. Особистість

Висновок.

План семінарського заняття

1. Характеристика поняття “індивідуальність” в клінічній психології
2. Структура індивідуальності
- 4 блоки специфічних якостей та особливостей особистості
3. Характеристика темпераменту за Шелдоном
4. Характеристика характеру як психологічної складової клінічної психології

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Аналіз параметрів адекватних і неадекватних форм поведінки клінічної психології
2. Адаптивність та самоактуалізація як умова гармонійного характеру

Перелік питань для самоконтролю

1. Що розуміється під індивідуальністю в сучасній психології
2. Назвіть структуру індивідуальності
3. Назвіть три типи соматичної конституції людини
4. Характеристика темпераменту
5. Характеристика характеру
6. Розкрити поняття «гармонійні риси характеру»
7. Які форми і методи відіграють основну роль у формуванні рис характеру?

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,5,7,9]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 4. Сімейна клінічна психологія

План лекційного заняття

1. Психологія сімейних відносин
2. Патогенні антиципаційні патерни
3. Типи неблагонадійних сімей

4. Непорозуміння цілей і суті виховання

План семінарського заняття

1. Види мислення: саногенне, патогенне
2. Типи неблагонадійних сімей
3. Родинні способи формування непосильної психічної напруги у члена її сім'ї
4. Групи партнерських непорозумінь
5. Групи батьківських непорозумінь

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Нозогностичний патерн поведінки
2. Анозогностичний патерн поведінки
3. Поняття “Потенційний невротик”
4. Батьківські непорозуміння у вихованні.

Перелік питань для самоконтролю

1. Чинники непорозуміння цілей і суті виховання
2. Характеристика непорозуміння “унікальність–тотожність”
3. Характеристика непорозуміння “справедливість–любов”
4. Характеристика непорозуміння “ідентифікація–проекція”
5. Характеристика непорозуміння “чоловік–жінка”.
6. Характеристика непорозуміння “інтеграцію та втрату спільності”
7. Характеристика непорозуміння “несвідоме–свідоме”

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,5,6,8]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-4]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 5. Вікова клінічна психологія

План лекційного заняття

1. Соціальні та біологічні складові нормального і аномального розвитку людини
2. Періоди вікових психологічних криз
3. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період новонародженості, дитинства та раннього дитинства
4. Психічні особливості та психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку
5. Психологічні особливості та психосоматичні розлади у підлітків
6. Психологія і психопатологія ранньої юності
7. Психологічні особливості та психічні розлади осіб зрілого, літнього та похилого віку

План семінарського заняття

1. Характеристика критеріїв розвитку психіки
2. Вікова періодизація
3. Провідне значення у психічному розвитку дитини в період новонародженості, дитинства та раннього дитинства
4. Провідне значення у психічному розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
5. Основне новоутворення підліткового віку
6. Чотири етапи розвитку ідентичності, що вимірюються ступенем професійного, релігійного і політичного самовизначення молодої людини
7. Основна психологічна проблема зрілого віку

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Головний комплекс періоду новонародження до 1 місяця
2. Головний комплекс періоду дитинства 1–12 місяців
3. Головний комплекс періоду раннього дитинства 1–4 роки;
4. Головний комплекс дошкільного періоду 4–7 років
5. Головний комплекс молодшого шкільного періоду 7–12 років
6. Головний комплекс періоду підліткового періоду 12–16 років
7. Головний комплекс періоду ранньої юності 16–19 років;

8. Головний комплекс періоду пізня юність 19–21 рік
9. Головний комплекс періоду молодість (рання зрілість) 21–35 років
10. Головний комплекс періоду зрілість 35–60 років
11. Головний комплекс періоду перша старість (похилий вік) 60–75 років
12. Головний комплекс періоду старість (похилий вік) 75–90 років
13. Головний комплекс періоду довгожителство — старше ніж 90 років

Перелік питань для самоконтролю

1. Соціальні й біологічні складові нормального й аномального розвитку людини
2. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період новонародженості та раннього дитинства.
3. Психічні особливості й психосоматичні розлади в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку
4. Психологічні особливості та психосоматичні розлади в підлітків.
5. Психологія та психопатологія раннього юнацтва.
6. Психологічні особливості осіб літнього й похилого віку.

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,5,7]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-4]

Міжнародні видання: [1,2]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 2. Основні симптоми та синдроми розладів психіки. Психогігієна та психопрофілактика.

Тема 6. Психічне реагування на захворювання і психологія соматично хворого

План лекційного заняття

1. “Внутрішня картина хвороби”
2. Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб
3. Психосоматична медицина, порушення психіки при соматичних захворюваннях
4. Психоматичні й соматопсихічні розлади
5. Класифікація
6. Клініка
7. Профілактика.

План семінарського заняття.

1. Характеристика типів особистості *ставлення до хвороби* за Л. І. Вассерман: Когнітивний.
2. Гармонійний тип
3. Тривожний тип, іпохондричний тип.
4. Меланхолійний тип.
5. Апатичний тип
6. Неврастенічний тип

План Індивідуально-консультаційної роботи

1. Обсесивно-фобічний тип
2. Сенситивний тип
3. Егоцентричний тип
4. Ейфорійний тип
5. Анозогностичний тип
6. Ергопатичний тип
7. Паранойяльний тип

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Сутність та об’єктивна тяжкість “Внутрішньої картини хвороби” для особистості
2. Характеристика факторів суб’єктивного ставлення до хвороби: стать, вік, професія
3. Характеристика факторів суб’єктивного ставлення до хвороби: темперамент, характер, особливості особистості,

Перелік питань для самоконтролю

1. Співвідношення об’єктивного і суб’єктивного аспектів захворювання

2. Поняття “внутрішньої картини хвороби”
3. Особливості психічного реагування на патологію залежно від статі, віку, професії, темпераменту, характеру, особистісних нюансів
4. Світоглядні й забобонні основи та установки в контексті наявності соматичної патології.
5. Можливості психологічної допомоги та психокорекції

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,3,4,6,7]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 7. Психосоматичні та соматопсихічні розлади

План лекційного заняття

1. Психоматичні й соматопсихічні розлади
2. Класифікація
3. Клініка
4. Профілактика

План семінарського заняття.

1. Етіологія і патогенез психоматичних й соматопсихічних розладів
2. Три види психосоматичних розладів за класифікацією Е. Блейлера
3. Нейрофізіологія психічних розладів
4. Профілака психосоматичних і соматопсихічних розладів

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Характеристика психосоматичних й соматопсихічних розладів
2. Етіопатогенетичні та клініко-динамічні ознаки непсихотичних, психотичних та дефективно-органічних розладів
3. Психосоматичний механізм розвитку соматопсихічних розладів
4. Три етапи формування нервово-психічної патології

Перелік питань для самоконтролю

1. Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта
2. Типи психічного реагування.
3. Місце психічного фактора в соматичній патології
4. Передумови формування психосоматичних захворювань
5. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [1,2,3,4,7]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 8. Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери

План лекційного заняття

1. Розлади відчуттів та сприйняття
2. Розлади мислення
3. Розлади емоцій
4. Розлади ефекторно-вольової сфери та потягів

План семінарського заняття

1. Класифікація розладів відчуттів
2. Класифікація розладів сприйняття: ілюзії та галюцинації
3. Класифікація розладів мислення
4. Емоції. Механізм виникнення емоцій. Центральний нервовий апарат емоцій
5. Характеристика понять — “воля”, “потяги”

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Поведінка хворих при псевдогалюцинаціях
2. Дереклізація. Психологічний портрет хворого.
3. Поведінка хворих з нав'язливими ідеями
4. Класифікація порушень емоцій
5. Психологічний портрет депресивного хворого.
6. Психологічний портрет маніакального хворого

Перелік питань для самоконтролю

1. Типи психомоторної рухової загальмованості: *кататонічний, істеричний, депресивний, апатичний, екзогенний ступор, субступорозний стан.*
2. Характеристика поняття “Гомосексуалізм”
3. Характеристика поняття “Садизм”
4. Характеристика поняття “Мазохізм”
5. Психомоторне збудження, його види

Рекомендована література:

Основна: [1-2]

Допоміжна: [2,3,4,5,7,8]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 9. Клініко-психологічні аспекти порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій

План лекційного заняття

1. Розлади пам'яті та уваги
2. Розлади інтелекту.
3. Синдром розладу свідомості

План семінарського заняття

1. Поняття “Пам'ять”. Види пам'яті
2. Види патологічної пам'яті
3. Увага та її види
4. Поняття “інтелект”. Набуте та вроджене недоумство
5. Форми олігофренії
6. Критерії діагностики розумової відсталості

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Характеристика якісних порушень пам'яті
2. Характеристика кількісних порушень пам'яті
3. Форми порушення активності уваги
4. Деменція та її види
5. Критерії діагностики розладів свідомості за К. Ясперсом

Перелік питань для самоконтролю

1. Стан звуженої свідомості: Амбулаторний автоматизм.
2. Види амбулаторного автоматизму: Транс, Сомнамбулізм, Фуга.
3. Синдроми вимкнення свідомості: обнубіляція, оглушення, сомнолентність, сопор, кома
4. Ознаки порушення пам'яті, інтелекту.
5. Ознаки психічної дефіцитарності
6. Питання зворотності-незворотності дефекту
7. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних функцій
8. Межа між нормою та патологією.

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,3,4,5,7,8]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 10. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості

План лекційного заняття

1. Розлади особистості (психопатії)
2. Акцентуації. Визначення понять
3. Діагностичні критерії і диференціальна діагностика

План семінарського заняття

1. Поняття “Психопатії”
2. Поняття “Акцентуації” особистості
3. Чинники органічних психопатій
4. Ознаки діагностичних критеріїв психопатій, визначені П. Б. Ганнушкіним – О. В. Кербиковим
5. Мета сімейної психотерапії

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Етіологія та патогенез психопатій
2. Диференціальний діагноз психопатій
3. Поняття розладу “енцефалопатія”
4. Вибір методів психотерапії при психопатіях

Перелік питань для самоконтролю

1. Темперамент, характер, особистість
2. Структура особистості
3. Поняття гармонійної особистості
4. Розлади особистості: *Паранойяльний тип*
5. Розлади особистості: *Афективний тип*
6. Розлади особистості: *Істеричний тип*
7. Розлади особистості: *Шизоїдний тип*
8. Розлади особистості: *Психостенічний тип*
9. Розлади особистості: *Циклоїдний тип*
10. Розлади особистості: *Астенічний тип*

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [2,3,4,5,7,9]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

Тема 11. Психогігієна. Психопрофілактика

План лекційного заняття

1. Психогігієна, аспекти, завдання
2. Валеологія та її завдання
3. Психопрофілактика та її мета
4. Психотерапія .Види психотерапії

План семінарського заняття

1. Методи діагностики несприятливих факторів ризику
2. Характеристика основних *п'яти груп здоров'я*
3. Мета Психопрофілактики
4. Базові напрями психотерапії

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Методи психотерапії
2. Завдання реабілітації
3. Первинна, вторинна і третинна психопрофілактика

Перелік питань для самоконтролю

1. Поняття про психогігієну
2. Психогігієна статі
3. Психогігієна праці
4. Психогігієна шлюбу
5. Поняття про психопрофілактику
6. Психотерапія, напрями психотерапії

Рекомендована література:

Основна: [1-3]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7]

Інформ. ресурси Інтернет: [1-3]

Міжнародні видання: [1,2]

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE для денної та заочної форм навчання (максимально до 5 балів).

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1= 20 бал.						КЗ №1 (26.)	Екзамен - 50 балів Загальна оцінка з курсу =M1+M2+екзамен = 20 +30+ 50 = 100 балів
Теми	T.1	T.2	T.3	T. 4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3	6			
Модулі	Модуль 2 – (30 балів)							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T11	КЗ №2 (26.)	
Відповідь на семінарському занятті	3	6	3	3	3	3		
Інд.-консульт.робота	2							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5							

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 = 17 бал.						КЗ №1 (7 б.)	Екзамен 50 ба Загальна оцінка з курсу =M1+M2 +ек- замен = 17+33+ 50 = 100 балів
Теми	T.1	T.2	T.3	T. 4	T.5			
Відповідь на семінарському занятті				8				
Самостійна робота	9							
Модулі	Модуль 2 = 33							
Теми	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T11		
Відповідь на семінарському занятті			8					
Інд.-консульт.робота	4							
Самостійна робота	9							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5							

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Кількість балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
3	8	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.
2	5-7	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1,5	3-4	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання
1	1-2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі
0	0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
2	4	Послідовність, логічність написання роботи, а також підготовка презентації та відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
1,5	3	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте без пов'язання результатів із практичною діяльністю психолога.
1	2	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
0,5	1	Послідовність, логічність написання реферату присутня: відсутня презентація та захист
0	0	Робота відсутня

Шкала оцінювання роботи самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Виконання самостійної роботи для денної форми навчання, як правило, оцінюється під час проведення семінарських занять та написання контрольної роботи у вигляді опитування в тому числі за питаннями які виносяться на самостійну роботу.

К-сть балів		Критерії оцінювання
Заочна ф/н		
9		В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей

7-8	Здобувач вищої освіти всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу
5-6	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом.
2-4	Здобувач поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.
0	Завдання не виконано

Критерії оцінювання контрольних робіт

Проведення поточного контрольного заходу є обов'язковим для здобувачів вищої освіти. Такий захід проводиться у вигляді аудиторної комплексної роботи та дозволяє здійснити контроль знань студентів за всіма змістовими модулями. Контрольний захід проводиться у письмовому вигляді і може включати теоретичні питання, розуміння понятійного апарату з навчальної дисципліни, тестові завдання.

Формою проміжного та поточного контролю є контрольні роботи

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
2	6-7	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
1,5	4-5	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний навести прикладів
1	2-3	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0,5	1	Володіє навчальним матеріалом але не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.
0	0	Робота відсутня

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Відповідність підсумкової рейтингової оцінки в балахоцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Сума балів за 100- бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре	задовільно	
60-69	D	задовільно		
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- тести;
- доповіді, есе;
- індивідуальні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації результатів самостійної, індивідуальної роботи та наукових досліджень;
- контрольна робота;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- екзамен.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів засвоєння програмного матеріалу з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» передбачає поточний, проміжний та підсумковий форми контролю, які здійснюються на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення семінарських занять, при перевірці самостійних робіт та виконанні контрольної роботи і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з предмета.

При поточному контролі оцінюються наступні результати:

- відповіді на семінарських заняттях; контрольних робіт;
- результати виконання завдань самостійної роботи здобувача, передбачених навчальним планом;
- для змішаної (дистанційної) форми навчання (відповіді під час занять в дистанційному режимі (на форумах, чатах, Zoom, Google Meet, Microsoft Teams тощо);
- результати виконання завдань самостійної роботи здобувача;
- результати виконання інших видів робіт (участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах, підготовка наукової статті).

Проміжний контроль здійснюється у формі контрольного заходу (тест, інтерпретація теоретичного питання; розв'язання практичних ситуацій (кейсів).

З навчальної дисципліни «Клінічна психологія» передбачено 2 контрольні (модульні) роботи. Здобувачів завчасно інформуються про терміни проведення і зміст контрольної (модульної) роботи. Результат поточного контролю визначається сумарно за всіма складовими поточного контролю. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Перелік питань до поточного контролю

1. Функціональні поняття, об'єкт, предмет клінічної психології
2. Методологічні принципи клінічної психології
3. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи
4. Структура патопсихологічного синдрому
5. Розділи клінічної психології
6. “Синдромальний підхід” клінічної психології
7. Види діяльності клінічного психолога
8. Визначення та критерії психічного здоров'я
9. Підходи до визначення психічної норми і патології
10. Діагностичні принципи-альтернативи
11. Поняття “Конфлікт норм” (за ВООЗ)
12. Діагностика “розумової відсталості”, яка ґрунтується на показниках IQ за (Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду)
13. Поняття індивідуальних відмінностей
14. Структура індивідуальності
15. Характеристика темпераменту
16. Характеристика характеру
17. Особистість та її характеристика
18. Психологія сімейних відносин
19. Типи неблагонадійних патогеннічних сімей
20. Непорозуміння цілей і суті виховання
21. Види мислення: саногенне, патогенне
22. Типи неблагонадійних сімей
23. Родинні способи формування непосильної психічної напруги у члена її сім'ї
24. Групи партнерських непорозумінь
25. Групи батьківських непорозумінь
26. Нозогностичний патерн поведінки
27. Анозогностичний патерн поведінки
28. Поняття “Потенційний невротик”

29. Соціальні та біологічні складові нормального і аномального розвитку людини
30. Періоди вікових психологічних криз
31. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період новонародженості, дитинства та раннього дитинства
32. Психічні особливості та психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку
33. Психологічні особливості та психосоматичні розлади у підлітків.
34. Психологія і психопатологія ранньої юності.
35. Психологічні особливості та психічні розлади осіб зрілого, літнього та похилого віку
36. “Внутрішня картина хвороби”
37. Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб
38. Психосоматична медицина, порушення психіки при соматичних захворюваннях
39. Класифікація психоматичних й соматопсихічних розладів
40. Клініка психоматичних й соматопсихічних розладів
41. Профілактика психоматичних й соматопсихічних розладів
42. Етіологія і патогенез психоматичних й соматопсихічних розладів
43. Три види психосоматичних розладів за класифікацією Е. Блейлера
44. Нейрофізіологія психічних розладів
45. Характеристика психосоматичних й соматопсихічних розладів
46. Етіопатогенетичні та клініко-динамічні ознаки непсихотичних, психотичних та дефективно-органічних розладів
47. Психосоматичний механізм розвитку соматопсихічних розладів
48. Три етапи формування нервово-психічної патології.
49. Класифікація розладів відчуттів
50. Класифікація розладів сприйняття: ілюзії та галюцинації.
51. Класифікація розладів мислення
52. Емоції. Механізм виникнення емоцій. Центральний нервовий апарат емоцій
53. Характеристика понять — “воля”, “потяги
54. Розлади пам’яті та уваги.
55. Розлади інтелекту
56. Синдром розладу свідомості
57. Розлади особистості: психопатії, акцентуації - визначення понять
58. Діагностичні критерії і диференціальна діагностика психопатії
59. Психогігієна, аспекти, завдання
60. Психотерапія. Види психотерапії

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Функціональні поняття, об’єкт, предмет клінічної психології
2. Методологічні принципи клінічної психології
3. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи
4. Структура патопсихологічного синдрому
5. Розділи клінічної психології
6. Визначення та критерії психічного здоров’я
7. Підходи до визначення психічної норми і патології
8. Діагностичні принципи-альтернативи
9. Поняття “Конфлікт норм” (за ВООЗ)
10. Діагностика “розумової відсталості”, яка ґрунтується на показниках IQ за (Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду)
11. Поняття індивідуальних відмінностей
12. Структура індивідуальності
13. Характеристика темпераменту
14. Характеристика характеру
15. Особистість та її характеристика

16. Психологія сімейних відносин
17. Типи неблагонадійних патогеннічних сімей
18. Види мислення: саногенне, патогенне
19. Типи неблагонадійних сімей
20. Родинні способи формування непосильної психічної напруги у члена її сім'ї
21. Групи партнерських непорозумінь
22. Групи батьківських непорозумінь. Непорозуміння цілей і суті виховання
23. “Нозогностичні” та “Анозогностичні” патерни поведінки.
24. Поняття “Потенційний невротик”
25. Соціальні та біологічні складові нормального і аномального розвитку людини
26. Періоди вікових психологічних криз
27. Психічні особливості та психосоматичні розлади в період новонародженості, дитинства та раннього дитинства
28. Психічні особливості та психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку
29. Психологічні особливості та психосоматичні розлади у підлітків
30. Психологія і психопатологія ранньої юності
31. Психологічні особливості та психічні розлади осіб зрілого, літнього та похилого віку
32. Класифікація та клініка психоматичних й соматопсихічних розладів
33. Профілактика психоматичних й соматопсихічних розладів
34. Етіологія і патогенез психоматичних й соматопсихічних розладів
35. Етіопатогенетичні та клініко-динамічні ознаки непсихотичних, психотичних та дефективно-органічних розладів
36. Психосоматичний механізм розвитку соматопсихічних розладів
37. Класифікація розладів відчуттів
38. Класифікація розладів сприйняття: ілюзії та галюцинації.
39. Класифікація розладів мислення
40. Емоції. Механізм виникнення емоцій. Центральний нервовий апарат емоцій
41. Характеристика понять — “воля”, “потяги
42. Розлади пам'яті та уваги
43. Синдром розладу свідомості, інтелекту
44. Психогігієна, аспекти, завдання.
45. Психотерапія. Види психотерапії

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Закалик Г. М. Основи клінічної психології : навч. посіб. / Г. М. Закалик, О. В. Войцеховська, Н. М. Шувар. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 429 с.
2. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
3. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія. Навчальний посібник. Видавництво: КНТ, 2019, 369 с.

Допоміжна:

1. Еколого-психологічні детермінанти суб'єктивного благополуччя особистості: монографія / Ю. М. Швалб, О. Л. Вернік, О. О. Вовчик-Блакитна, Т. М. Кирпенко, О. В. Павленко, О. В. Рудоміно-Дусятська; за ред. Ю. М. Швалба. Київ Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 234 с. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Shvalb.pdf>
2. Клінічна психологія: методичні рекомендації до проведення семінарських занять та виконання самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» ОС Бакалавр/ укладач Штих І.І. Мукачево: МДУ, 2019. 43с. URL: <http://surl.li/gwpok>
3. Медична психологія : підруч.; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с. URL: <http://surl.li/gwpoz>
4. Лісовенко А.Ф. Медична психологія: методичні рекомендації (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс. 2020. 60 с. URL: <http://surl.li/gwpph>
5. Основи медичної психології : конспект лекцій / укладач Т. В. Іванова. Суми : Сумський державний університет, 2022. 275 с. URL: <http://surl.li/gwpor>
6. Психофізіологічні закономірності життєстійкості фахівців соціономічних професій: монографія / О. М. Коқун, В. В. Клименко, О. М. Корніяка та ін.; за ред. О. М. Коқуна. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 236 с. . URL: <http://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Kokun.pdf>
7. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. 302 с. URL: <http://surl.li/hmten>
8. Самодетермінація психологічного благополуччя особистості: монографія / Л. З. Сердюк, І. В. Данилюк, В. В. Турбан, О. І. Пенькова, Н. Д. Володарська [та ін.]; за ред. Л. З. Сердюк. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 236 с. URL: <http://surl.li/hmtgf>.
9. Чиханцова О, Гуцол К. Психологічні основи розвитку резильєнтності особистості в період пандемії Covid-19 : практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 128 с. URL: <http://surl.li/fmqyu>

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Національна медична бібліотека України URL : <https://library.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Український ревматологічний журнал. URL : <https://www.rheumatology.kiev.ua>
4. Сімейні стосунки: типи сімейних відносин та поради, як налагодити тісний зв'язок з родиною URL :<https://ukr.media/psihologiya/384270>

Міжнародні видання:

1. Psychologicaljournal. URL:<http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal>
2. Psihologîa î osobistist'(Online) Psychology and personality. URL: <http://psychpersonality.inf.ua/>

**8. ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри психології, педагогіки та соціології

Протокол від _____ 20__ р. № ____.

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП